

‘Belastingheffing en klimaatbeleid’

Kanttekeningen vanuit systeemperspectief

The Ex’tax Project

Femke Groothuis

www.ex-tax.com

Kantttekeningen

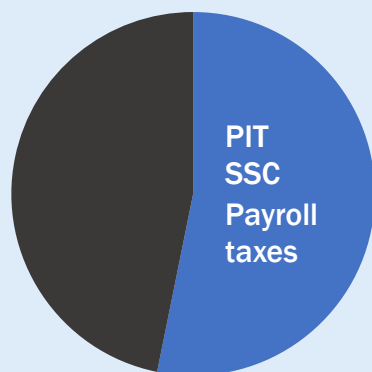
1. Systeemperspectief
2. Weglek effect versus 'instroomeffect'
3. Evolutie in plaats van revolutie (maar wel nu starten).

1. Systeemperspectief:

De belastingmix stuurt economische ontwikkeling

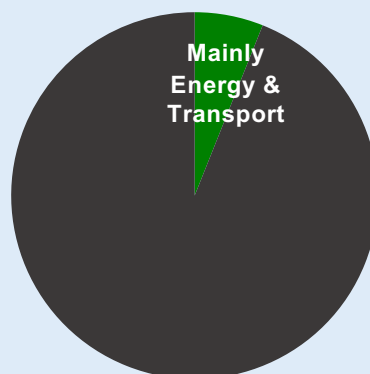
EU27: €5.9 trillion in tax revenues

Labour taxes 51%

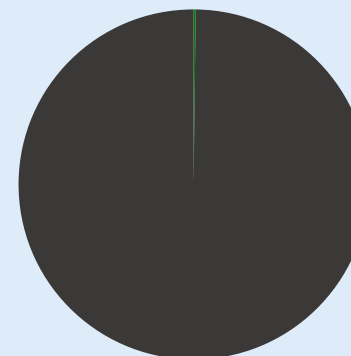
NL: 49%

Green taxes 6%

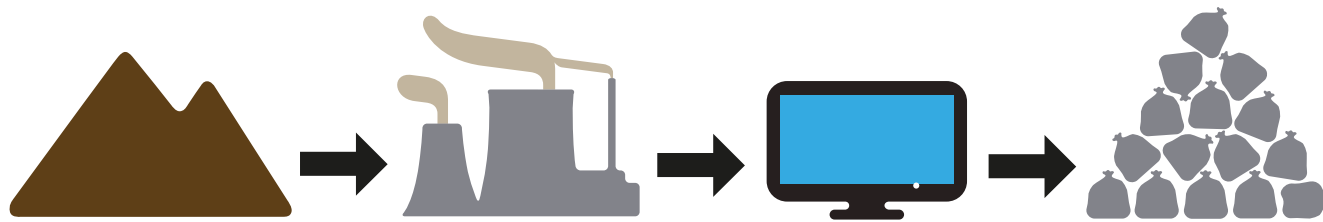
NL: 8%

Pollution & resources 0.2%

NL: 1%

Financiële prikkels in lijn met de lineaire economie

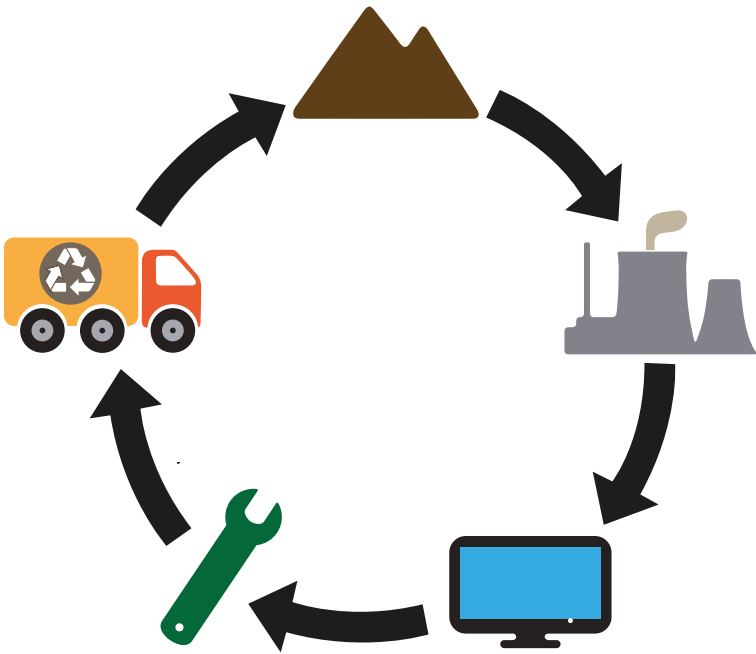

- Take-make-waste
- Externaliseren milieu & gezondheidskosten.

PBL:

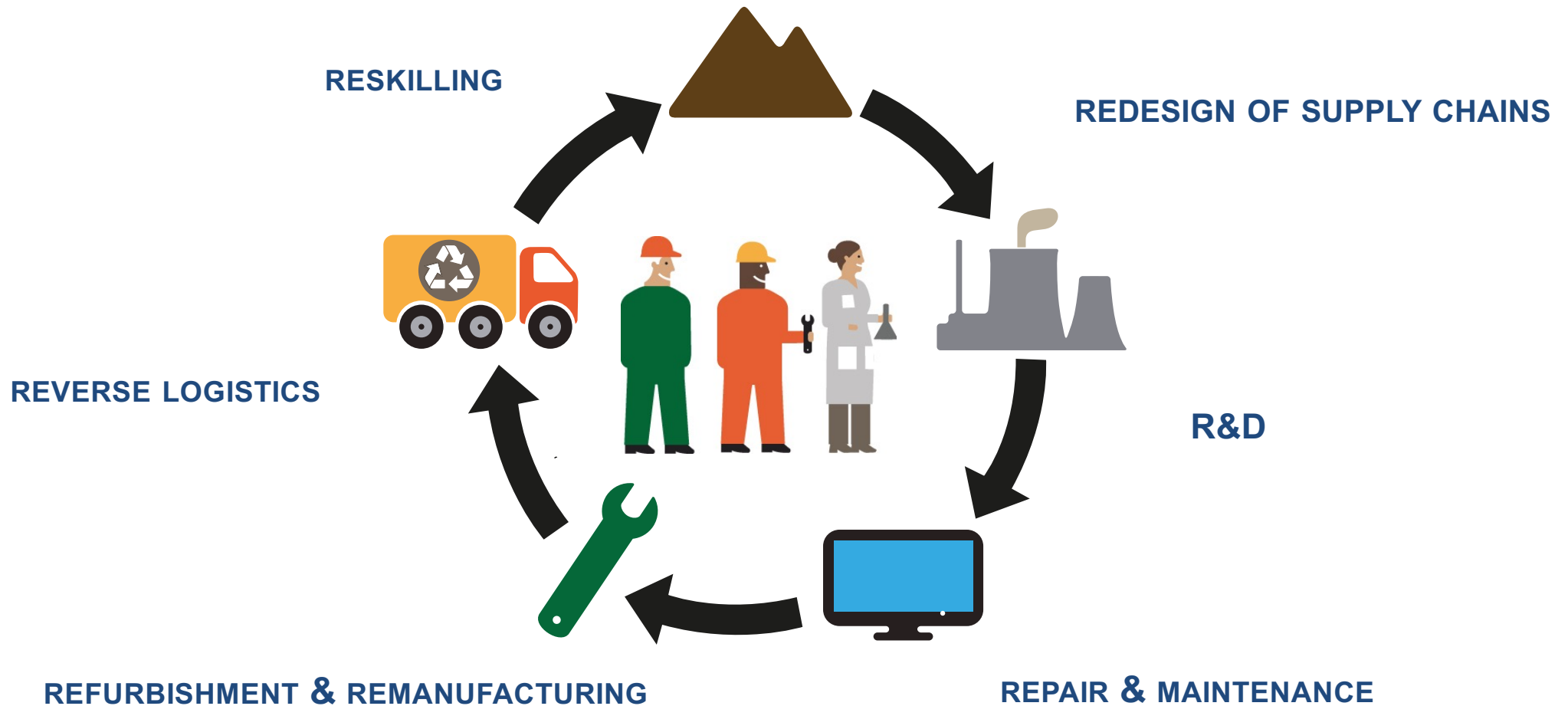
“De externe kosten van het grondstof- en energieverbruik voor de Nederlandse economie zijn bijna €4.500 miljard, waarvan €38 miljard schade veroorzaakt door productie in Nederland.”

Circulaire economie

- Slimmer grondstofgebruik
- Regeneratief (geen externaliteiten)
- Klimaat-neutraal.

Arbeids-en kennisintensieve verdienmodellen

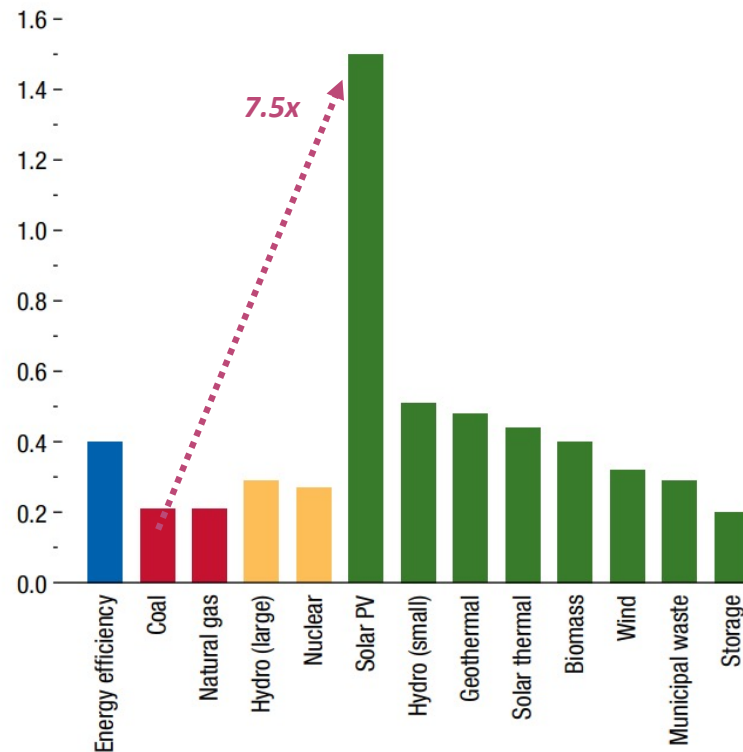

IMF: Hernieuwbare energie is 'job-intensive'

Figure 3.8. Job Multipliers

(Job-years per gigawatt hour; levelized over lifetime of utility)

Renewable-based electricity generation and energy-efficiency-enhancing investment are more job-intensive than the generation of electricity from fossil fuels.

In een krappe arbeidsmarkt
hebben arbeidsintensieve activiteiten
een groter competitief **nadeel**

Taxshift

**Hogere belastingen op
vervuiling en verbruik**

**Lagere lasten op arbeid,
optimaliseren sociale impact**

Nederlandse Vereniging van Banken

Inbreng Tweede Kamercommissiedebat Circulaire Economie

Samenvatting

Op 4 oktober 2023 debatteert uw Tweede Kamer over het thema 'Circulaire Economie' (CE). Een belangrijk thema: bij het toewerken naar een duurzame economie wordt vaak gesproken over de energietransitie, maar zonder een CE, geen duurzame economie. Het doel is dan ook om in Nederland in 2050 een CE te hebben. De Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) en haar leden maken zich hard voor de transitie naar een CE. Een CE biedt niet alleen kansen op het gebied van duurzaamheid, maar ook op het gebied van innovatie, grondstoffengebruik en ondernemerschap.

Concreet zijn de volgende drie zaken nodig, die de banken ook zullen aankaarten in gesprekken met staatssecretaris Heijnen:

- Gelijk speelveld voor circulaire bedrijven (normeren en beprijzen traditionele/lineaire bedrijven);
- Proactieve houding en sturen op versnelling in de Europese Unie ten aanzien van duurzame transitie zoals op het Ex'Tax project. Door het belasten van natuurlijke hulpbronnen en tegelijkertijd verlagen van de belasting op arbeid, gaat de vervuiler betalen;
- Daarnaast is beleid per productieketen wenselijk met normeren en beprijzen, en het proactief opsporen en wegnemen van belemmeringen in wet- en regelgeving;
- Financieel instrumentarium, waarbij ook risicodragend vermogen verstrekt kan worden.

Banken zelf zijn tegelijkertijd hard aan het werk om circulariteit een integraal onderdeel te laten zijn van de beoordeling van financieringsaanvragen en investeringsbeslissingen. Want alleen door een goede samenwerking tussen overheid, financiële sector en bedrijfsleven, kunnen we de transitie versnellen.

U.N. Secretary-General
António Guterres:

“Tax pollution, not people”

Reuters (2019), 'Tax pollution, not people, says UN chief on Pacific visit'.

<https://uk.reuters.com/video/2019/05/13/tax-pollution-not-people-says-un-chief-o?rpc=401&videoId=549359664&feedType=VideoRSS&feedName=LatestVideosUK&rpc=401&videoChannel=117763>.

Ex'tax Toolkit

Raising revenues:
pollution & resource use

Air pollution		Fossil fuels		VAT		Waste	
Carbon (CO2)	Particulate Matter (PM)	Jet fuel	Marine fuel	Reduced rate	Standard rate	Landfill	Incineration
Sulfur dioxide (SO2)	Nitrogen oxides (NOx)	Fossil fuels: non-energy use	Coal	Zero rate	Consumer goods	Electronic waste	Nuclear waste
Ammonia (NH3)	F-gases (HFC, PFC, SF6)	Diesel	Crude oil	Food products	Energy products	Construction waste	Packaging
Heavy metals	Volatile Organic Compounds	Natural gas (Methane)	Gasoline	Plane tickets	Products with scarce materials	Food waste	Sewage
Laughing gas (N2O)	Methane (CH4)	Peat	LPG (Propane)	Horticultural products	Other products	Mining waste	Toxic waste
Traffic & transport		Water		Various		Energy	
Road traffic (kilometers)	Road transport	Tap water	Groundwater	Tobacco products	Microplastics	Electricity	Biofuels
Congestion	Vehicle registration	Surface water	Waste water	Plastic nanoparticles	Other plastics	Hydropower	Renewables
Vehicle ownership	Plane tickets	Phosphorus	Other water pollution	Firewood	Land use	Energy tax (various sources)	Heat waste
Inland shipping	Maritime transport	Bottled water		Helium	Toxic chemicals	Biomass	Waste incineration
Aviation	Air Freight			Noise	Lubricating oil	Flaring	Nuclear energy
Food production		Metals/minerals		Building materials		Ecosystem services	
Fertilizer	Pesticides	Mining	Metals	Cement	Crushed rock	Carbon sequestration	Biodiversity
Fish	Meat	Minerals	Phosphate	Steel	PVC	Hydrological services	Pollination
Manure	Palm oil	Selenium	Uranium	Clay	Sand	Fertile soil	Prevention of erosion
Growth hormone	Antibiotics	Platinum Group Metals	Zinc	Gravel	Wood	Flood control	Recreational value
Livestock	Soy	Rare Earth Metals	Salt	Glass	Asbestos	Medical value	Water & air purification

Ex'tax Toolkit

Using revenues
for social impact

Investments		Personal income tax		Social security contributions	
R&D	Infrastructure	Tax-free allowance	Negative PIT	SSC-free allowance	Employer SSC
Public transport	Renewable energy subsidies	Rates	Deductions	Employee SSC	Non-employed SSC
Climate adaptation	Public housing	Exemptions		Self-employed SSC	Health insurance
Energy efficiency	Zero-carbon vehicle subsidies			Unemployment insurance	Invalidity insurance
Corporate income tax		Health care & education		Direct social assistance	
Payroll tax credit	Rates	Retraining & vocational training	Primary education	Means-tested benefits	Non-contributory benefits
Exemptions	Allowances	Secondary education	Post-secondary education	Child/family benefits	Disability benefits
Deductions	Depreciation of green investments	Primary care	Secondary care	Cash transfers	In-kind transfers
Circular innovation credit		Tertiary care	Quaternary care		
Environmental		VAT		Other	
Biodiversity protection	Sustainable agriculture	Services	Product groups	Day care	Pension schemes
Forest maintenance	Carbon sequestration	Products	Rights to deduct VAT	Employment schemes	Travel expense schemes
Water management	Ocean plastics			Deficit reduction	Debt reduction
Waste management				Secondary empl. benefits	
				Tax base option	Included in scenario

Rapport van de Commissie Energie- en milieubelastingen:

“De commissie stelt voor dat de wetgever het primaire doel – het verwerven algemene middelen – voor dit type [milieu] belastingen wijzigt. Belastingerosie is daarmee een gegeven als de nieuwe primaire doelstelling wordt gehaald.”

Maar:

- Belastingerosie al decennia het argument om groene belastingen *niet* in te voeren.
- Uitdagingen zijn complex en kunnen niet met losse maatregel worden opgelost.
- Milieuschade nuttig instrument om wenselijkheid van beprijzing te vergroten, maar niet bepalend voor hoogte van beprijzing.
- Groene belastingen kunnen zonder gedragsverandering significante voordelen voor samenleving hebben.

2. Weglek- versus instroomeffecten

Pas op voor de 'drug dealer's defense'

Voorbeeldpakket van 20 maatregelen

(Taxshift scenario in Nederland, in 2025, verschil met basispad)

Arbeid

- € 23 miljard belastingverlaging

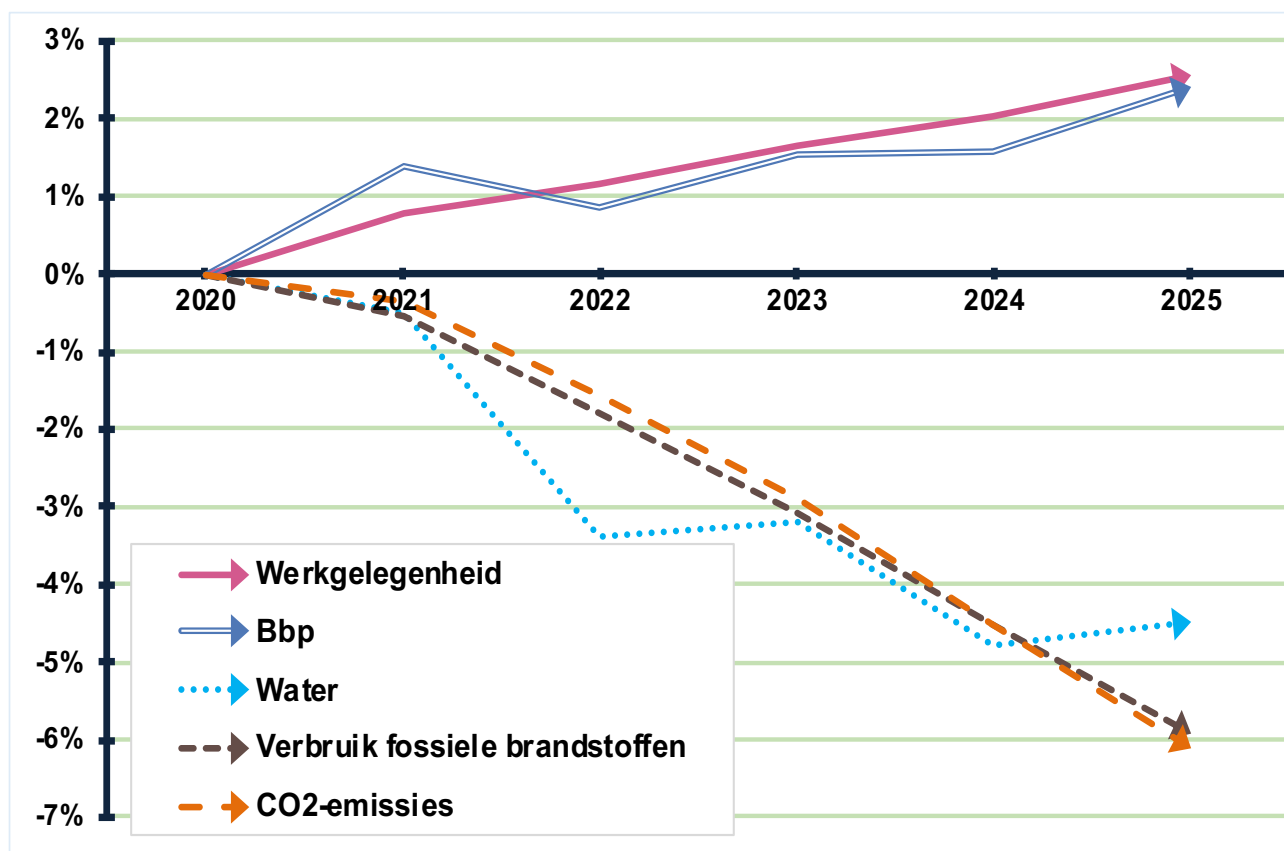
Natuurlijke hulpbronnen

+ € 23 miljard belastingverhoging

Huishoudens (60% van totaal)	Verlaging inkomstenbelasting en premies	-9,4	Wegverkeer	Kilometerheffing	4,4
	Inkomenssteun laagste inkomensgroepen	-4,4	Scheepvaart	Scheepvaartbelasting	4,4
Werkgevers (40% van totaal)	Loonheffingskorting voor nieuwe arbeidsvraag	-4,6	Luchtvaart	Vliegbelasting	2,2
	Loonheffingskorting generiek	-1,9	Emissies	Ammoniakbelasting (landbouw)	1,5
	Loonheffingskorting voor om- en bijscholing	-1,4		CO2-belasting (niet-ETS sectoren)	1,5
	Loonheffingskorting voor circulaire innovatie	-0,9		Belasting op industriële luchtvervuiling	1,4
	Loonheffingskorting in de vpb	-0,5	Verbruik van grondstoffen	CO2 bodemprijs (ETS-sectoren)	1,1
				Belasting op niet-energetisch gebruik fossiele brandstoffen	0,9
				Waterbelasting	0,4
			Btw	Afvalstoffenbelasting	0,2
				Btw-verhoging (verlaagd tarief)	3,2
			Accijns	Btw-verhoging (algemeen tarief)	1,5
				Tabaksaccijns	0,4

Resultaten in Nederland

(2021-2025, verschil met basispad, E3ME)

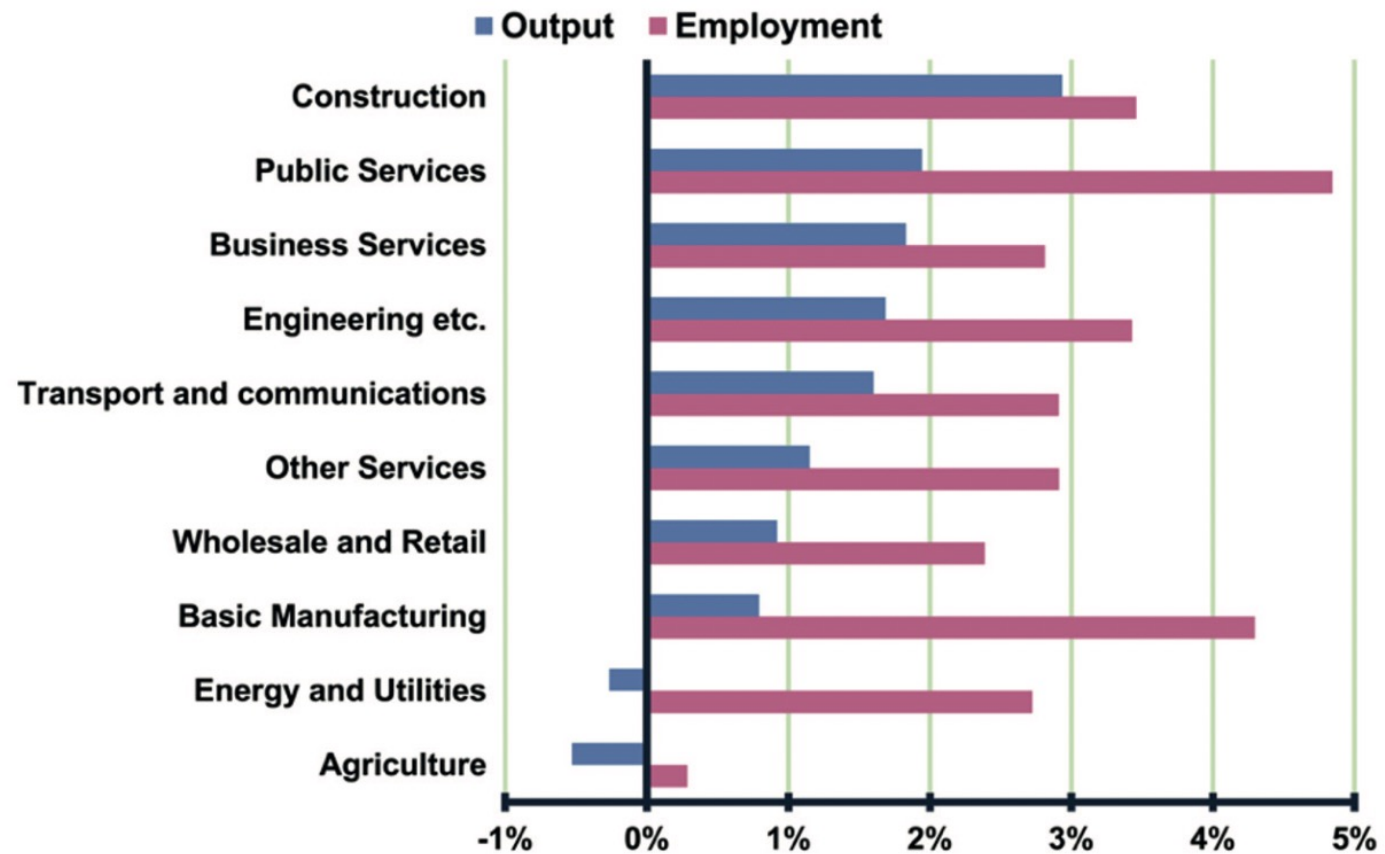
BNP
 + € 65 mld*

O.a.
 energie importen
 -€ 5 mld*

*Cumulatief 2021-2025. www.ex-tax.com/deltaplan. Doorrekening uitgaande van afstemming in EU27.

Results by sector

(2025, EU27, difference to baseline, E3ME)

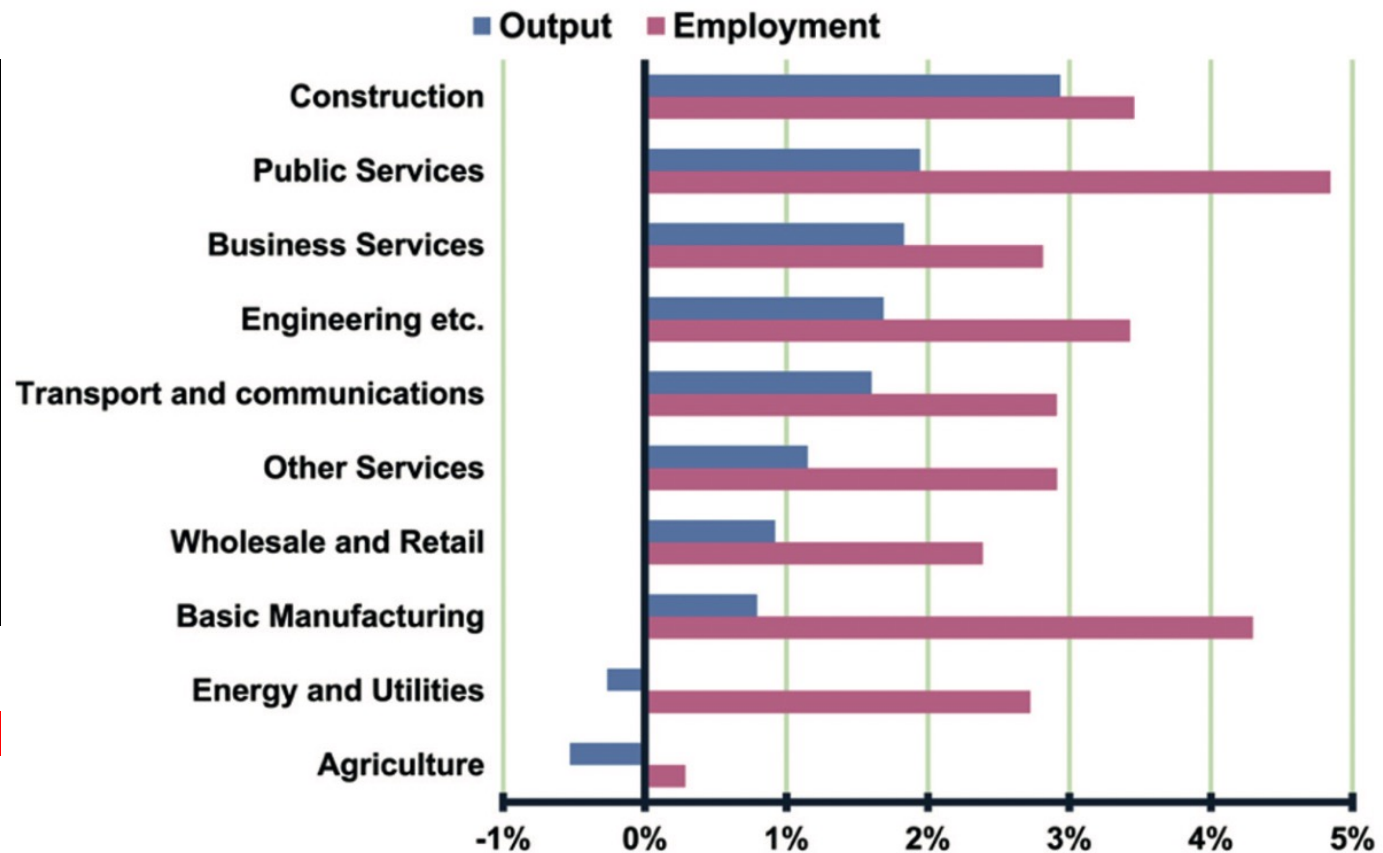

Results by sector

(2025, EU27, difference to baseline, E3ME)

+ €205 bln

- €6 bln

Winnaars: nieuwe businessmodellen

Traffic & transportation	DAF, Daimler, Scania, Volvo	electric trucks
	Volkswagen	investing €73 billion in electric, hybrid and autonomous cars
	Opel	electric delivery vans
	FedEx	electric cargo bikes
	Hyundai, Volvo, Bobcat	electric mobile equipment such as bulldozers
Aviation & shipping	Airbus	aims to operate hydrogen-powered planes by 2035
	Wallenius Marine	developing a freighter equipped with sails that will cut emissions by 90%
	Maersk	investing \$1.4 billion in vessels propelled by methanol rather than fossil fuels
Energy	IKEA	plans to be climate positive by 2030; 1 mln solar panels , 535 wind turbines , 2 solar parks , selling renewable energy to households
	LafargeHolcim	€850 million sustainability-linked bond offering
	SSAB, LKAB, Vattenfall	the first fossil-free steel using green hydrogen
Consumer goods	Unilever	investing €1 billion to eliminate fossil fuels from its cleaning products
	Nestlé	investing €1.2 billion to help suppliers transition to using regenerative agriculture practices
	McDonald's	phasing virgin fossil fuel-based plastics in the one billion Happy Meal toys it sells each year
	Adidas, Kering etc.	collaborating to produce plant-based leather
	P&G	recyclable refill pods made of 100% recycled paper, reusable and refillable aluminium bottle system in hair care
	Zalando	started selling pre-owned clothing

Subsidies en fiscale voordelen

- Gaan ten koste van andere belastinguitgaven.
- Geven bepaalde ondernemers een tijdelijk voordeel.
- Kunnen markt falen verhullen, niet oplossen.

Carrot and stick zijn geen gelijkwaardige instrumenten

3. Evolutie in plaats van revolutie, (maar wel nu starten)

- **Pleit voor leidende rol in EU**
 - Agendeer bij EU/OECD/VN
 - Vorm coalitie van gelijkgestemde lidstaten
 - Faciliteer dialoog bedrijven & beleidsmakers over verdienmodellen
- **Investeer in de belastingdienst**
- **Maak integrale routekaart.**

European Green Deal:

***“the European Green Deal will create the context
for broad-based tax reforms,
removing subsidies for fossil fuels,
shifting the tax burden from labour to pollution,
and taking into account social considerations.”***

Routekaart 2021-2025

Infasering 2021-2022						2023-2024	vanaf 2025	
Sector		Doelstelling	Beleidsopties <€0,5 mld/jr		Beleidsopties >€0,5 mld/jr		Beleidsopties	Beleidsopties
Industrie & productie	Grondstoffen	Belasten gebruik van hulpbronnen	Waterbelasting huishoudens en grootverbruik [€0,4mld]	Afvalbelasting (storten en verbranden) [€0,2mld]	Niet-energetisch gebruik fossiel brandstoffen [€0,9mld]	Landgebruik: OZB afschaffen vrijstellingen (land- water, spoorwegen, cultuurgrond, werktuigen €2mld)	Belasten primair materiaal gebouwde omgeving (hout, cement, staal) (nader uit te werken)	EU: Border Adjustment Mechanism metalen, mineralen import
	Energie en vervuiling	Uniforme beprijzing klimaatimpact	Fluorhoudende broeikasgassen (nader uit te werken)	ETS veilingopbrengsten aanwenden voor lagere arbeidslasten (deel van €0,44mld)	CO2-emissies niet-ETS sectoren [€60/t: €1,5mld]	CO2 bodemprijs ETS-sectoren [€60/t: €1mld]	ETS emissieplafond verlagen, gratis rechten afbouwen, groter aandeel veiling	Border Carbon Adjustment Mechanism
		Uniforme beprijzing vervuiling van water, bodem, lucht	Belasting op bestrijdingsmiddelen (30% van de prijs: €60mln)	Belasting op lozing van restwarmte en affakkelen stortgas (opbrengst onbekend)	Industriële luchtvervuiling [€1,4mld]	Landbouw ammoniak-emissies naar lucht [€1,5mld]	Kunstmestbelasting* (€0,1mld)	Uitrol integrale EU-aanpak kringlooplandbouw (o.a. soya, antibiotica, palmolie)
		Afschaffen directe en indirecte subsidies fossiel	Energiebelasting (EB): 16 verlaagde tarieven en vrijstellingen afschaffen (€0,2mld)	Kolenbelasting vrijstelling afschaffen (€90mln, kolen 2030 verboden)	EB aardgas omhoog (per +€1 cent schijf 1: €128mln, 2: €14mln, 3: €18, 4: €26mln)	EB elektriciteit omhoog (per +€1 cent schijf 3: €363mln, 4: €99mln)	Zie lucht- en scheepvaart	Onderzoek beprijzing private baten ecosysteemdiensten
Verkeer & transport	Wegverkeer	Infrastructuur voor kilometerheffing, prijzen van gebruik	Overheidsvoertuigen teruggaaf bpm, vrijstelling mrb afschaffen (€86mln)	Mrb bromfietsen (bij €90 ca €0,1mld)	BPM met CO2-grondslag voor bestelauto's (€0,7mld)	Brandstofaccijnzen omhoog (€0,7mld bij +20%)	Kilometerheffing volledig wegnen, mrb afschaffen, investering OV [€4,4mld]*	Uitrol EU-brede kilometerheffing
	Lucht- & scheepvaart	Krachtige EU coalitie beprijzing luchtvaart en scheepvaart	Vliegbelasting verdubbelen tarieven wetsvoorstel (€0,4mld)	Btw op vliegtickets* (vluchten over NL: €0,1mld)	Vliegbelasting (via o.a. tickettax, vracht, overlast, emissies) [€2,2mld]	Scheepvaart belasting (emissies, vracht) [€4,4mld]	Scheepvaart onder ETS	Accijns- en btw-vrijstelling lucht- en scheepvaart afschaffen (intra- en extra-EU)
Consumptie	Producten en diensten	Belasten gebruik van hulpbronnen	Sierteeltproducten naar normaal btw-tarief (opbrengst onbekend)	Tabaksaccijns [€0,4mld]	Btw verlaagd tarief 12% [€3,2mld]	Btw normaal tarief 22% [€1,5mld]	Belasting/statiegeld-systeem voor e-waste met EU-lijst kritieke grondstoffen	Bij toename van gerichte gebruiksbelastingen kan btw omlaag

Opgenomen in het scenario. Nederland kan starten met invoering, voor *full force* coördinatie zoeken binnen de EU [geschatte opbrengst in 2025].

Behandeld door ministerie van Financiën (2020), CPB (2020), CPB & PBL (2020) of Ex'tax studies (geschatte opbrengst).

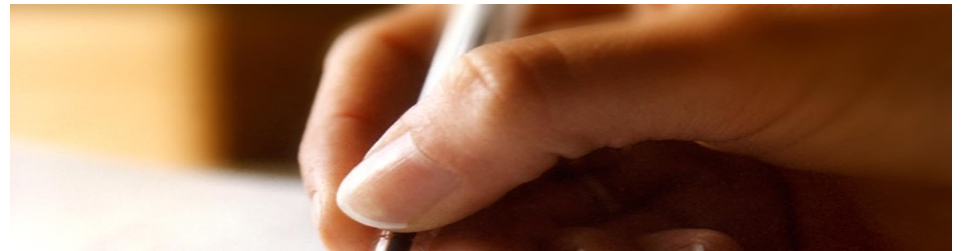
Aanpassing van EU-wetgeving of internationale verdragen vereist.

* Maatregel kent technische of data uitdagingen.

De taxshift in de verkiezingsprogramma's 2023

11 partijen
102 zetels (68%)

PVV	nvt	nvt
BBB	'Werk moet lonen'	nvt
JA21	'Werk moet lonen'	nvt
FvD	'(meer) werken altijd moet lonen. De beste manier om dat te bereiken is de belasting op arbeid te verlagen'	nvt
GL/PvdA	'We maken werken lonend, door de belasting op inkomen uit arbeid te verlagen.'	'We laten de vervuiler betalen.'
VVD	'We willen dat werken loont (...) Daarom willen we de belasting op werk verlagen' 'We verlagen de werkgeverslasten, zodat het meer loont om personeel in dienst te nemen.'	'We willen dat de vervuiler betaalt en het financieel loont om te verduurzamen.'
NSC	'In de komende vier jaar willen we een ambitieuze start maken met een hervorming van het belastingstelsel. We doen dit op een zodanige manier dat de marginale druk bij lagere en middeninkomens afneemt en het gaat lonen om (meer) te werken.'	'Ook pleiten we voor een verschuiving naar lasten op bepaalde vormen van consumptie en een verdere toepassing van het principe 'de vervuiler betaalt'.'
D66	'We laten werken meer lonen' (...) 'We verlagen de werkgeverspremies voor de laagste inkomens zodat het aantrekkelijker wordt voor werkgevers om mensen die moeilijk aan het werk komen, in dienst te nemen.'	'We verschuiven de belasting van arbeid naar vervuiling, grondstoffen, natuurlijke bronnen en de uitstoot van schadelijke stoffen.'
CDA	'Meer werken moet meer lonen.'	'Er moeten daarom betere fiscale mogelijkheden komen voor het beprijzen van negatieve effecten van producten op natuur en milieu.' 'De vervuiler betaalt ook in de luchtvaart.'
SP	'Wij verlagen de inkomstenbelasting voor iedereen tot en met een modaal inkomen	'Er komt een CO2-heffing die alle vervuilende bedrijven gaan betalen, zonder vrijstellingen. De energiebelasting gaat omhoog voor grootgebruikers en omlaag voor huishoudens en het mkb.'
PvdD	'Werkenden betalen minder belasting en vooral mensen met een laag inkomen gaan er flink op vooruit.'	'de vervuiler betaalt'
CU	'Verlaag lasten op arbeid'	'Milieuvervuiling gaat steviger belast worden'
SGP	'Arbeid moet lonen. De lasten op betaald werk, zowel voor werknemers als voor werkgevers, moeten verlaagd worden.'	'Matigheid, en dus een forse besparing op grondstoffen- en energiegebruik is nodig! De overheid moet daar zelf in vooropgaan, door bijvoorbeeld bij wegebouw in te zetten op circulariteit. Maar ook moet de overheid burgers en bedrijven daarbij helpen en zo nodig grenzen trekken. Het goedkoper maken van arbeid en het zwaarder belasten van consumptie draagt hieraan bij.'
DENK	'We verschuiven belastingheffing. Dat doen we van arbeid naar vermogen en uitstoot door bedrijven.'	'Wij geloven in een klimaatbeleid waarin we de echte vervuilers belasten en de mensen in het land ondersteunen om te verduurzamen.'
VOLT	'We belasten arbeid minder'	'We belasten al het gebruik van hulpbronnen.' 'We zorgen ervoor dat de vervuiler betaalt.'

The Ex'tax Project
Femke Groothuis
www.ex-tax.com